

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta eie de 2 ori: Joi și Duminec, P.M., cându concedu ajutoriale. — Pretului: pe 1 unu 10 h, pe 1/2 8 h. v. a. Trieri ertere 12 h. v. a. pe unu annu s'eu 2 1/2 galbii mon. suatorie.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tac's timbra la 30 cr. de fiecare po-blicare.

Nr. 88.

Braslovu 13 I Decembre

1874.

Resunetu, care astépta respunsu.

In „Gazeta” din 26/14 Noembre a. c. nr. 83 „unu Calatoriu” trage atentia inteligentiei romane a medita asupra tineretii, ce é' ar de a luá facia cu alegerie deputatilor dietali in an. 1875. Acestu appello — dupa mine — e chiaru la tempu venitu. Bine ca legea electorala inca nu avemu, si nu stimu cu ce monstu va esá die'ta Pestana, totusi ne potemu face socota despre ea, va se dica: potemu sci a priori, ca va fi catu se póte de nedreapta si asupritoria pentru noi, cu atatu mai favoritoare ciocoloru. (A estu cu censu enormu R.)

Fia! Romanii totusi — eo ipso — trebu a se cugeta si a se resolve — si inca de tempuriu — ce tinentu au de a luá facia cu alegerie vitorie „activitate” séu „pasivitate.” Ia un'a din dóue trebe se se resolvez, dér' dupa „una preocupente matura, solida si solidaria,” un'a din dóue se-o primocose cu totiu, cu frunte deschisa, cu cugetu si anima curata, fora reserva, — ce va decide maioritatea, la acea se se supuna si minoritatea, se nu mai amblamu orbecandu — cá in trecutu — si se nu ne mai insielamu noi insine pre noi, — destule ne insela strainii —; se lepadamu cu totiu interesele private, si se ne consacramu santei cause nationale.

Anu diso: „activitate séu pasivitate.” Acum se vedemu care din dóue ne-ar' fi mai favorabila, cu care ne-amu s'junge, séu celu puciu cu care ne-amu apropiá de scopulu la care n'asim'u? Pasivitatea s'a potutu si se póte motiva destulu de bine, cu desebré, déca vomu cugeta la arbitraliu cu domnesse asta-di, déca vomu cugeta, ca asta-di nu domnesce dreptatea, ci egoismulu unei rase orbita de sumetia, carea cá se-si póta sustiene dreptatila, calca in pietóre totu ce e dreptu si santu, nu se ar' indof unu minutu a se dá cu trupu cu sufletu cu totu santulu, déca vomu cugeta ca in die'ta din Pest'a versulu celoru ce cautu dreptate, equitate si egalitate, suna cá versulu „in pustia” s. s. l. multe, forte multe, vedendu ca chiaru la vetele nostre, in adunarie municipale ori catu ne sfarmamu, nu potemu s'junge mai la nimica.

Ve murturisescu sinceru, eu unulu amu fostu pentru pasivitatea statorila la Mercuria, si cu atatu mai tare, pentru-ca locuiescu intre maghiari, le-amu si cunoscutu tóte apucaturile, si m'amu confus, ca „n'ai cu cine a te intielege,” si amu cugetu intru mine, pentru ce atata tempu scumpu pierdutu? ei totu nu te asculta, nu se indrepta, ochi au si nu vedu, urechi si nu audu, lasa-i se-si faca de capu, si déca vomu conferi cu ei, ei totu aceea voru decide, ce voru, cá si candu nu ai fi de facia.

Experient'a inse de 6 ani m'a adusu la convingere — seriósá —, de 6 ani i-amu lasatu de capulu loru. Pre ei nu i-amu mostratu conciliant, — nu, pentru-ca de au si avutu, si-o au omortu — au mersu inainte pe calea apucata, pe calea ce ne duce patria in abisu. Ma la inceptu au adusu legi a carora macaru unii s'g-ni se vedeau — dico: se vedeau numai — a favorisá nationalitatiloru, preste scurtu tempu le-au parutu reu si de acelu favoru „parutu,” asta-di se suflica a ne inlanfatu si mai tare, si chiaru ce ne-au recunoscutu eri,

asta-di ne denega. Ei mergu inainte, si in tóta die'ta, pre totu pasulu ne rapescu cate o palma si din terenulu celu puciu ce l'amu avutu, precandu noi standu pre locu, nu n'omai, ca nu inaintamu, dér' mergemu indereptu. Destulu ne-amu plamsu, ca legea pentru nationalitati pentru noi e nedrepta, e asupritoria, asta-di striga maghiarii in gur'a mare, ca acea lege nu e drepta pentru ei, si voiescu a constringe pre „ciocofi conscripti” cá se aduca alta, pentru ei si mai favoritoria, si pentru noi de totu asupritoria, neuseferitoria chiaru, — ministrulu se prefaca a ne favorisá, ciocofi -la ataca, va se dica: ei inlesnesc mediale de a se justifica in ochii nationalitatiloru.

Vedendu ciocofi, ca ne-amu retrasu, in cugetu loru, cu dormindu, se suflica a merge si mai departe. — In Regimulu sasescu au facutu o coalitiune in contra nostra, au decisu: „morte romanilor,” (ne féj pocogeri! déca nu n-ai potu estirpá in a. 1438, candu v'ati unitu trei in contra la unulu, acum . . . a trecut, se póte inse, ca opinitu-ve in contra nostra, se lunecati, si inusi voi se ve nimicitu pre voi), asia, ne-au aruncatu manusi oblu in ochi, acum — chiaru de amu fi si dormitu — trebe se ridicamu manusi aruncata, si cu frunte deschisa, cu taria barbatésca — virtute romana — se ne uitamu oblu in ochii loru, si, de amu ingenuchiatu de un'a sala ori, de atatea óri se ne rescalamu, si se ne luptamu mai departe, de 2, 3 ori de 10 ori chiaru cadindu nu vomu dobandi nemica, a unspredece óra inse vomu castigá o palma de terenu, si — amu inlaintatu, — adi puciu, macu mai multu, in fine ne vomu afa cu ceva. S'ar' poté dice mai multe, destulu inse o data atata. — Din tóte acestea s'ar' poté deduce, ca eu sum „activist.” Se póte, dér' asta nu-mi e „hotariea finala.”

Domnilora! Fratiloru! Vedeti, intr'o di de serbatóre mi-amu pusu ideele, parerile pe hartia, se póte ca parerile mele se fia greisite, scalciate, ve rogu nu me judecati, ci cugetati seriosu asupra acestui obiectu, apoi conferiti 2, 3 si ita olaita, in urma adunati-ve in cluburi, meditati si debatu ti seriosu cu sange rece, rezultatulu debateriloru, séu chiaru si alu meditatiuniloru private, dati-in publicitate, cá pre asta cale se ne lamurim ideele, se ne informamu si se ne intielegemu cu toti (Abrudu, Blasiu, Braslovu, Clusiu, Der'a, Gherla, Nasedu, Sibiu, Téca, Reginu etc.) si intielesi, apoi se ne adunamu intr'o conferint'a a intregii inteligentie romane din tóta Transilvania, si se ne statorim programulu bine rovegatu, la care se se supuna nu numai minoritatea, ci tóta romanimea, se amblamu cu toti pre o cale, se nu mai orbecamu. Cu „resunetu” de facie singuru atata amu doritu se s'jungeamu. —

Inca unu, eu nu-su conducatoriu, n'amu fostu, si n'amu pretensiunea de a fi, credu inse ca si eu, si altulu fia-carele este chiamatu, are detorintia de a consultá despre totu ce privesc prosperarea nationale, conducatorii apoi la rondulu loru an de a pasi inainte — si a ne cenduce.

Unulu d'intre cei mai mici m/p. de pre Muresu, nu departe de Ariesiu, si aprópe de Ternavile unile.

Din pasulu Rodnei. In dilele suferintiloru.

Inca o dovada de adevératu patriotismu ungurescu.

Imperate fá druptate,
De mai creli in deitate!!!
Cantu popularu.

I. Pana candu si pana unde superconstitucionalissima regimu tota asiá? Voiesci in adeteru, cá poporulu romanescu se jé luma in capu d'inaintea ta!

Ni s'a implutu cup'a suferintiloru! nu mai potemu suportá!!! . . .

Nu e destulu, ca natione unguresca cu regimulu seu in frunte imbuibata si imbetata de deliciulu supermatie ale ni-a rapitu Transilvania, i-a nimicitu autonomi'a, ni-a impusu legi asupritorie si uciditóre de orce progressu, de orce dezvoltare nationale, morale, culturale si umana; nu e destulu, ca prin rar'a vostra justitia aporisca a-ti espropriatu si espusu petitiune sate intregi, é' tier'a a-ti espusu-o unei administratiuni ce témana unui vandalismu si prin acést'a statulu la perire; nu e destulu, ca tóte visteriele statulu se folosescu numai se scopuri exclusivu maghiare si maghiarisorie; nu e destulu, ca in locu de a ni redica institute de crescere si dela acele ce le avemu le luti succia de vietia; nu e destulu, ca nu ni permiteti cultivarea limbii in legislatiune si jurisdicțiune, ma ni-o alungati si de acolo, unde elementulu romanescu e curatu si unde statulu nu are nece unui interesu amenintatu; nu e destulu, ca a-ti desbracatu milliune de tierani romani de celu mai santu dreptu alu omului, adeca de dreptulu de a-si dá succursulu la sustinerea statulu, dreptulu de a-si alege reprezentantii sei in senatulu statulu; nu e destulu, ca poporulu romanu din fiericulatu statu ungurescu pana acum'a nu se bucura decatu numai de detorintie, é' nece de unu dreptu. Poporulu romanescu suportá tóte depositele, platesce biru, si déca nu póte, i se vinde boblu dela jugu, vac'a din statulu si haina de pre densulu, face aruncuri, prestreza celu mai mare sacrificiu, cea mai scumpa contributiune, contributiunea de sange, punendu cei mai rengiosi copii la altarulu patriei — bucuria lui inse, cá drepta respata si mangaiare la tóte aceste, ei este, ca scótele lui suntu ignorate si disolvente, e lipitu de institute de cultura, de instructiune si educatiune; e desbracatu de dreptulu electoral, de dreptulu de a se folosé limb'a s'a celu puciu la sfacerile sale juridice si politice, má macu polmane nu se va poté intielege nece cu notarulu din comuna in limb'a es.

Tóte aceste si altele cu sutele, ce in secula libertatii poporalaru numai in Ungaria constitutiunale le poti afa — au nu vi suntu destale? Voiti a vi completu opera' transilvanisoria, voiti a ni distruge, s'age si nimicit tóte isrovrile de vietia, séu a ne astringe se fugimu din asta tíera ingrasata cu sange romanescu? V'ati ropescu a nimicit si acele sporadice institute romanesce, ce mai existu, cá n'isoc souveniri triste ale unui tempu mai fericitu; voiti cá romanescu nemicu se ne existe, totulu se nimicitu, totulu se bantuitu, si se ne lasati peritorii!

Destulu, s'junga-ve tirani mascal! Desceaptati-va baremu in óra' a li si vedeti in ce prapastia a-duce'ti féca, statulu nu adoceti popórele la despetare si la convinctiune, ca in voi nu mai este

nice schiate de drept, adaveru, justitia si egalitate! Nu smelgiti credinta! totala din conscientia Romanului, ca nu e bine!

Ar fi tempu, ca barem la acele municipia si districte romanesci se le dati buna pace, cari au un trecut istoric, o victia seculara si cari pot exista pre venitoriu si fara concurenca statului si de ala caroru existenta e legata tota prosperitatea si progressu populorului din respectivele tenuturi; ar fi se vi aducei a mente si se nu ve inecati voindu a ve indopa setea maghiarismului vostru cu ineburati hamnisite!

II. D-le redactor! V'am reportatu cu alta ocaziune despre reprezentatiunea ce s'a votatu cu aclamatiune in sedinta'ia universitatii districteale din 3 Septembrie a. c., ce s'a inaintatu la intrebarea ministrului de interne „deca se pote sustiene districtu Nasedului si pre venitoriu,“ — care reprezentatiune vi-o tramitu in copia spre publicare. Publicatu se va convinge despre pondulu argumentelor, prin care se areta pana la evidentia, cumca acestu districtu pote susta si pre venitoriu. Inase ce se vedi!

In proiectu minist. resp. alu comisiunei sale desope arondarea municipalor in sect. II. § 13 intre municipale ce ar fi a se sterge se afla si districtu Nasedului.

Candu asiu sci, ca parentii patriei nostre in adaveru suntu asiu precum trebasce sa fie barbati de statu, si nu an alte scopuri ascunse decatu prosperitate statului si fericirea si progressu poporelor, — li asiu pune intrebarea, ca: ce insemnata si asta comedia? Pentru ce a intrebatu jurisdictiunea Nasedului si in urma dispretiunesc si disconsidera responsu primitu? Ce insemnata acesta saltra paradoxosa?! Der' sum 'convinsu, ca acesta intrebare ar fi desiarta! Sam convinsu despre scopurile unilaterale si mascate, ce se umarescu de sus, dela palaturi pana la ultimulu dascalu popularu, ma pana la celu din urma Cerkos. Apoi ce li pasa la cei de sus de sortea, de suferintiile si de nemulioniriile poporelor!

In alte statari, unde constitutiunea nu este monstra, unde libertatile nu suntu insulte, unde dreptulu si adaverulu nu jace in arestarii si catene — aci dicitu nescio omeni, ce nu numai disconsidera si ignoraize interesele si drepturile unoi tianutu intregu, der' le calca chiaru in pietore, unde salutea si bonastarea comuna se loveste in facia, atari barbati s'ar timbra de perfidi, de tradatorii statului, ma s'ar pune pre banca de acusa. Der' la noi! ah! la noi e numai ca la noi! La noi virtutea este inlocuita cu vitiulu, adaverulu cu mintiuna si pergiurulu; la noi amicii progressului si ai salutei comune suntu acia, ce luca pentru regresu, suata acia ce astupa faradegiile si crimele guvernului, er' cei ce le de golu suntu timbrati de criminalisti si persecutati pana in vitiu' diu familia.

Se cutaze numai cene-va a timbra pre Ministrii nostri de proditori si intereselor poporelor si ai statului, se cutaze cene-va a dice, ca Apur nu este idealulu justitiei, se cutaze cene-va a trage la raspundere pre guvern si a-l pune pre banca de acusa pentru injuriile sale, — si se vedi frate, ca nece nu vei visa pana candu le vei tredi in M. Otorheia, seu de vei ave ceva favoru deosebitu, in palatulu din Vatiu! . . . Asi suata temporale de acusa, asi suata tota sortii; astadi tote suntu anapoda. Celu ce a fostu inimicul celu mai mare alu poporeloru din fericitulu regatu alu Ungariei si inimicu ala tronului, astadi este celu mai intimu consiliariu ala tronului; apoi se mai accepti, ca ranele si crancele doreri ale poporeloru din Ungaria se-se capete de undeva vindicate, se mai accepti dupa respectulu dreptatii, alu adaverului si alu progressului! . . .

„Numai acia suntu dusmanii patriei sale, cari nu-i descoperu relele si cari o linguescun!“ dice Bern. Pierre; la

noi acestia suntu amicii cei mai buni ai patriei si suntu remunerati si incarcati cu postari grasu.

Suferintiile poporeloru din Ungaria, suntu mari, suntu terribile, ma nesuferitoare, acesta o scie ori cene care cunoace starea ticalosa; der' cumca stapanitorii nu se intereseaza de dorile poporeloru ma le inmultiescu cu tota ocaziune, inca este o fapta constata de o mie de ori; cumca stapanitorii nu sintu ei mai inveniunati inimici urmez de sene; altcum ce se acceptamu dela nescio omeni lipsiti de orice simtiu de dreptate, desoplati chiaru si de cele mai primitive simtleminte omenesci faciu cu nationalitate.

Libertatea ungresca este unu sarcasmu amaru, unu scorpionu, unu monstra fara nume, ce ucide natiuni; iubire ungresca catra alte natiuni este un pangariu coventul alu eticii crestine si alu moralulu omenimei; parol'a ungresca este idealulu mintiunei, a totu ce e falsu.

(Va urm'a).

Miseria finanelor maghiare clatina Dualismulu.

Preste dooi ani pactulu dualistic are se se lie la rivistiune si — de nu va da Dumnezeu si omenii tempuri mai bune — are se se reinnoiesca. Acesta impregiurare preocupu inca de pre acum publicisti'a austriaca. Altiati ungorilor, vidiendu miseria financiaria, in care nota egemonia ungresca, suata tare ingrigiati de ceea ce au se facu la noa' a pactare. Ei se intreb'a, ca intru catu s'ar mai pote rentu un nouu pactu pre dicee ani ce nisce omeni, carora unu tempu de sietepe ani li-a fostu prea de ajunsu, ca se ruinezu mai totulu materialmente si in unele privintii si moralitate o populatiune de 15 millioane.

In editiunea sa dela 4 Decembre diariulu de Vien'a „Neue freie Presse“ trateaza seriosu acesta chestiune, care pentru noi romanii este cu atatu mai importanta, cu catu vedemu, ca se apropia de acea fericita rezolvare, ce credemu ca i va pune capetu si a ve trecte in dominiulu istoriei, spre a-i conserr'a suverenia prin inregistrarea peccatorulu, ce le-a comisu cu voia si fara de voia, cu sciinta si fara de sciinta.

Fiindu ca articulu aparutu in numit'a foia in obiectulu acest'a este de o mare gravitate pentru problemati'a existenta o celebrulu Dualismu, ei damu si noi locu aici dupa traductiunea „Orientului Latinu“, si adica:

„Incurtatele relatii financiare ale Ungariei, se intelege de sine, ca nu au potutu reman' neconsiderate in cercurile politice de aici; ele au dessteptatu cugete serioase atatu in sinulu regului, catu si alu parlamentulu. Noi suntem legati in affacerile nostre de unu asociatu care, de si este independentu in portarea economiei sale, totusi exercita asupra nostra o influinta atatu de mare, in catu calamitate sa financiare pote se fia forte stricalosa pentru noi. Deca noi astadi ne exprimem parerile nostre si tramitemu peste Lait'a nisce dogene aspre ungorilor, acesta o facemu fiindu ca avemu dreptulu se ne mestecam in manipulara finanelor sale precum si densii ar' pote se o faca in sensulu contrariu. Este o parere forte laltia si prin experientia deja comprobata, ca Ungaria nu va pote satisfacere obligamentorulu sale primite catra intrug'a monarchia, de cumva nu-i va succede o regeneratiune financiaria.

Sab acest'a intelegemu noi nu numai obligamentulu de 329' pentru trebuintile comani pana la finea a. 1877, der' si indatorirea pentru viitoriu si inca fero respectu la vre-o cifra ficcala ore care. Altmintrelea inse cugatu ungrescu. Candu densii ne asiguratu, ca voru certu se corepunda obligamentulu lor, atanci ai intelegu unu indatorirea pe dicee ani si cugatu, ca dupa expirarea periodulu acestuia, si voru innoi obligatiunea asi, dupa cum le va conveni lor. Dupa cursulu ideiloru din Ungaria acest'a ar' fi se se intempte asi:

Dupa ce noi pentru pretulu de 30% din datori'a comuna ne amu inuotu la dualismu, candu vomu ave se facemu noulu pactu cu densii, atanci vomu scademu din pretu, adeca pentru celalati se mai scademu din pretu, adeca pentru celalati 10 ani se le damu ungorilor unu rabatu. Si asiu deca vomu continua pactulu din dicee in dicee ani vomu ajunge in fine numi la o frangere decimale a cutoiei, ce ar' fi se ni-o platiasca Ungaria' pentru affacerile comune.

La astfelu de stare a lucrurilor, la astfelu de afecte, noi cesti de dincoace de Lait'a, avemu tota causa, se cautamu cu energia in administrarea finanelor ungrescu, ca se ne scutimu de calamitate, ce pote se ne-o aduca economi'a cea rea a asociatulu nostru.“

Acestu dreptu — avemu chiaru pe bas'a pactulu inchiatu. Acolu se dice espresu, ca „stabilirea ecuilibruluiu intre venite si chietueli are se fia principiulu conducatoriu in administrarea ambeloru finantia.“

Intrebamu noi acum pe ungi, au coresponsu densii acestui obligamentu? Fost'au principiile de finantia ale lui Ohyecz dela primera portufoiliu sau pentru ecuilibrarea bugetulu?

Ce a fostu ore alt'a administrarea lui Lonyay si a lui Kerkapoly, decatu unu caosn inficatosu de proiecte, cari nu numai ca s'au departatu de ecuilibru, der' l'au ruinatu cu totulu?

Pre bas'a legala positive avemu unu dreptu se pretindemu dela vecinii nostri de dincoace de Lait'a o astfelu de administratiune a finanelor, care se aduca unu ecuilibru intre venite si chietueli.

In temelulu acestui dreptu contractualu trebuie astadi se pasinu a ne ocup'a si cu chestiunea honvedilor. Ministrulu ungrescu de rebella se pare a fi dela incorporata a tuturor prejudiciiloru si patimiloru solului maghiaru in catu se atinge de honvedi.

Lui nu-i ajunge bugetulu, care i l'a votatu Camera' cea de siguru inbitoria de honvedi. Elu trece peste bugetulu acesta cu o audacia si neguare ca si cum finantiale ungrescu ar' fi cele mai indurtoare. Noi trebuie se pretindemu ca in bugetulu honvedilor se se introduce nisce reduceri catu se pote de adnci, fiindu ca aceste reduceri suntu factorialu pentru a pote ajunge la ecuilibrulu finanelor ce l'am stipulatu prin contractu.

Pentru noi honvedii nu suntu de catu o simpla garda civila, unu elementu de apurare, ce are se ajute armat'a comuna, si care nu trebuie inlocuita cu o maracina sterpitoria se storca poterile cele mai bune pentru trebuintile comune. Ungaria' mai are inca trei ani pana la expirarea pactulu inchiatu.

Ne place a sper'a, ca pana atanci i va succede se restabileasca ecuilibrulu in finantiale sale. Deca inse acest'a nu s'ar' intemptu, atanci noi de siguru vomu ave se cercelamu cu tota rigore, ca facut'a Ungaria' totu pentru a ajunge la acestu scopu si numai nesuntiele cele mai energice, si mai sincoru voru pote fi considerate la noa' a cutoisare.“

Impotentia si — desperatiunea. Clubulu partiei lui Deacu-Pescariulu a tianutu in 6 Decembre o conferinti, ale carei conlucse dovodesca o redita impotentia facia de cele mai ardierote chestiuni publice interne. Atatu diu primu ministru catu si ministrulu de finantia declararu, ca guvernulu — si indrepta decamdata a sa atentatiune numai asupra proiectelor de dare, era in privint'a reformei administrative nu va presentu camerai nice unu proiectu. Rezolvarea acestei chestiuni o reserava pentru noulu parlamentu, ce se va compune pre basea nouei legi electorali. In urra' acest'a chestiunea acceptarii proiectorulu de dare s'a reditatu la valorea si insemnetatea unei chestiuni de partita.

Va se dica ungiu spera a introduce refor-

mele cele mai neapăsătoare necesare chiar și ajutoarele acelei diote, care din alta parte se crede, că va fi chiamată a ține luminarea, ca și saforinului sistemului și va da sufletul. Tare reu trebuie să se lucrurile, când salivarea se aștepta dela noua stipendiu de lego electorală.

Procesul Armin.

Aflăcerea Armin devine tot mai scandalosă. În 9 Decembrie a. c. se începu procesul verbal contra contelui Harry Armin de presianță ambasadore imperială în dispoziție. Totă lumea politica se interesează de rezultatul acestui proces care e fecund în urmări diplomatice. —

Amu fostu promisi, că vomu reveni la elu. Înainte d'a cupeni inse însemnatul lui principăria, vomu se descriem în scurtu fașele, prin care a mai trecut pana în momentul de față.

Vedimur, cumu contele de Armin fu arestatu fara de veste și cumu pentru aniada fu aruncatu în închiriere cetății (Stadtgeft) ear' apoi din cauze sanitare transportatu în spităluu numitu „Charité“ și pedutu cu cea mai mare rigore. Aci fu observatu și cautata de medici judecătorești. Acești vedindu, că contele de Armin devine din di în di mai bolnavu, au declarat în fine, că starea senatului lui recere neamenată s'a eliberare din închiriere.

Pe baza acestei declarațiuni tribunallu decise punerea lui pe peltoru liberu pelunga o cautiune de 100,000 taleri care indată s'a și numeratu, interdicându totodată de a se deparț din imperiulu germanu. Eliberarea lui Armin fu primită și în afara de Germani' cu mare satisfaciune de către opiniunea publică.

Intr'aceea eși la publicitate intrég'ă corespondența dintre Armin și secretariulu de stat Bulow, referindu la etarea scrisorilor diplomatice pe cari, se inventarietose Arminu a le fi suprimatu, ascunsu său delatratu. Publicatiunea acestei corespondențe a făcutu, că opiniunea publică se pe piecă și mai multu pe partea lui Armin. Tonulu bruscu și ingamfant, în care dilu de Bulow pretinde etarea scrisorilor dela Armin contrastă multu și în modu forte nefavorabilu cu limbajulu energicu și concis de sene alu responsabilu ascunsu. Mai cu semu un punctu din acea corespondența a provocatu neplăcerea său mai bine disu nerostitatea lui Bismark. L'iruna din scrisorile sale adese se așera contele de Armin contr'ă insinuatunile bismarkiane, după care elu (Armin) aru fi conspiratu împreună cu o persoană înaltă intimă legata de imperatulu Wilhelm, în contra lui Bismark. Se afirma că sub această persoană înaltă aru fi înțelțea însăși imperat'ă Augusta, și că în originalulu scrisorilor lui Armin aru fi chiaru impresu densă numita.

N'a ajunsu încă cu această publicatiune, ci au mai urmatu a se public'ă încă două scrisori, ambele de-o tonură, pentru principiile de Bismark cu totulu neplăcătoare. Prima unu răspunsu ala lui Döllinger la o epistolă a lui Armin în care acesta voindă a justifiă activitățile s'a politica că ambasadore în Rom'ă pe timpul conciliulu ecumenicu, s'a fostu exprimat'ă înțelțose, că nu Bismark ci densulu (Armin) a cunoscutu mai tantu necesitatea de a declara fara amănare restelu ultramonismului devenitu prin proclamarea infalibilității pericolosu statulu germanu. Döllinger răspunde în termeni forte amicalii și reconosători lui Armin, dându inse totodată printre sere unele ghiolduri morale principiulu Bismark.

Cealaltă epistolă e scrisă totu de Armin care se așera intr'ă contra invinut'ă bismarkiane, că aru fi fostu și elu unulu din aceia, cari au jucat'ă la bură (Börsenjobber). La finea epistolei vorbinde despre opiniunea publică din Germani' dice, că această astăzi se așera areudată dela pe man'ă unu' arendasiu generalu', subu care fara îndoielă înțelțega pe principiile de Bismark.

Cu publicatiunea aceste, încatru cedeala au provenitu din inițiativ'ă s'a, și au aprisnu tonulu de Armin, cum se dice, din nou, pale în capu, că ce principiile de Bismark, mai sensibulu acumu că ori și candu, nu a potutu prim'ă lorile penel lui Armin, fara a cugeț'ă la o nouă resunare. Și nici nu a lipsitu această resunare. Contele Armin de abea se mai restaurare pucinu în sanetătu s'a de-cand'ă fu liberatu din „Charité“, și eșă, că se pomense intr'ă buna diminețiuă din nou cu visi'ă omnilor politici, cari venira alu duce etrasi în in-

chișore. Candu îi ved'ă Armin fu atatu de indignatu, încatu capată spasme. Medici nu lasară, că se fua transportatu din palatul lui. Deci ei pusera fără la usie. Mai tardiu ei concessera a eșăte o oră la preambur, inse numai urmatu fiindu de unu padituriu, în fine fu transformatu areștulu seu și formatu în areștu de casa (Hausarrest) pana astăzi nu scie nimenă, care a fostu caus'ă re-creat'ei lui Armin.

Astăzi vedemu inse pe astu demnitariu înaltu alu Germani' standu înalțel'ă jidurilor berlinesi pentru de a se așera, contra ascensur, că aru fi suprimatu 13 depesle ale ministerulu de estere germanu. Se dice, că publicitate va fi eșășă la procesulu verbalu. Velinu, care accopere aflăcerea acest'ă ori cumu inse va trebui se cada.

Revista esterna.

GERMANIA. Mai multe diurnale adusera scriere, că guvernulu prussianu aru de germanilor parlamentari în Alsaci' și Loren'ă, fara niole o plătă, ba ce e și mai multu, elu ar' da chiaru și ajutoriu în bani aceluor familie germane, cari ar' vol se se asiede în familiu provincie. Nu scim intru care este adevărata această scriere, dar' în totu casulu e așăte, că acele două provincie cucerite și rupte dela corpulu Francei, au ramasu deserte de locuitori și că nemții vreu se faca acum donatiuni cu averea altuia.

Dintre 15 deputati din Alsaci' și Loren'ă numai 5 au intratu în cameră din Berlinu, er' ceilalti ala data o declaratiune, din care estragemu următoarele:

„Membrii partiei protestat'ărie nu credu a-si fi implinitu mandatulu prin propunerea desvolută de consociulu loru Teutich în șiedința dela 18 Februaru a camerei. Ei suntu de parerea că, spre a pot'ă așera interesele supreme ale țierrei lor, se remana pe acelu terrenu, pre care l'au ocupatu la intrarea loru în cameră, și că cu orice ocaziune se intre în lupt'ă pentru castigarea neprecipitabilei dreptu de autonomiu alu aceluor populațiuni, pre care numai forț'ă a pot'ă rupe dela patrii' s'a. Ei suntu convinsi, cumu este cu nepotintă a represent'ă seriosu și cu eșășă interes-tele patrii' lor, pentru că parlamentulu germanu n'are dreptu a pertractă afacerile speciale ale Alsaci' și Loren'ă, pentru articulu de lege dela 1871 despre regulara administratiunii, și în fine, pentru că limb'ă desbatatoriulu în parlamentu este straina pentru cea mai mare parte a deputatiloru din acele două provincie.“

FRANCIJA. Unu telegramu din Parisu alu diurnalulu „Köln. Zig.“ comunicu următoarele despre impresiunea mesagiului lui Mac-Mahon asupr'ă adunării nationale și a publiculu: „Mesagiulu lui Mac-Mahon, pre care Cussy, vice-presiedinte de consiliulu de ministri, l'a cetitu astăzi (3 Dec.) în adunarea natională, în primitu cu mare recere. Namai v'ro 17 pana în 18 membri din centrulu dreptu dederă semne de complăcere. Legitimiții suntu tare superati, pentru că marșialulu ar' înclin'ă spre dreapta care stang'ă. Asupr'ă republicaniiloru conservat'ări mesagiulu n'ă făcutu rea impresiune; ei considera apelulu presiedintuluu republicei către omeni de bine de unu progresu. Republicani radicali suntu nemulțamiti; și ce dreptu, ei reconoscu, că mesagiulu nu face aluziuni la lorile de stat, inse pre de alta parte, șă, că marșialulu face concessiuni prea însemnate și accentua prea batatoriă la ochi poterile, cu i le-a datu adunarea natională.“

Publicarea protocoalelor cartilor funduare în Transilvania.

(Găpetu.)

III.

Cu privire la treble și afacerile oficiale, cari se voru incepe cu **1-a Ianuaru 1875** la fia-care lui judecătorești suntu însemnate se emit următoarele prevederțiuni și dispozițiuni:

1. Se convocă tote persoanele, cari în urm'ă v're unu dreptu de proprietate, de pemu ori de arenda, arutu încă pe timpul autenticării protocoalelor cartilor funduare, șeu celu pucinu castigatu inca înainte de **1-a Ianuaru 1885** credu că potu se pretinda v'ro a îndreptare, întregire, descriere, adaugere, șeu stramutare în protocoalele cartilor funduare, în în privinț'ă compu-

neri corpulu funduare șeu s'a relatiuniloru de posesiuni intabulate: cu aceste pretențiuni pans **Inclusive la 31 Augustu 1875** cu atatu mai vortosu se le insinuedu, cu catu la din contra acele spre daun'ă unu alu treilea, care pre temeliu inscrierilor cuprinsu în protocoale funduare, încependu dela **1-a Ianuaru 1875** va castigă cu credința buna ale drepturi tabulare, nu se voru lăsa mai multu în consideratiune.

Acosta însinure are a se întinde pe tote drepturile de posesiune inca necuprinsu în protocoale funduare, foră oșibile, că ore acelu în cartile rechi este șeu nestite din unu, ori în faziuni funduare șeu alte carti, fol și registre suntu cuprinsu ori ba, și ore a întinsu o partiă în privinț'ă transcrierile de posesiune a v're unu bonu castigatu, rogare la v'ro judecatoriă, și judecatoriă a decisu asupr'ă acestei instanțe, ori ba.

Deci indoritore spre însinure cade mai alesu pre tote acele persoane, ale caroru drepturi de posesiune la comisiunea localisare neci prin sine, neci prin reprezentanti denumiti prin comisiune s'au adusu în valoare; șeu cari nu au fostu în stare după regulile localisare a-si legitimiă afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de compozițiune în contra posesorulu fapticu adatu prin comisiune și inscriu în protocoale funduare: pretențiuniloru adusa înainte fia însemnata în protocoale funduare șeu în protocoalu generalu de pertractare, ori ba.

2. Mai departe tote persoane cari:

a) pe realitate inscrie în protocoale funduare după detormurire pe înalțel patente de a vicititate din 29 Maiu 1853 și-au adusu în valoare dreptulu de avicitate șeu de rescumperare pemonorale, au sub atatu titlu legitimu și-au însinute dreptu de proprietate, șeu caroru,

b) după etarirea aceluiași patente de avicitate li se curvine terminu mai lungu spre realizarea dreptulu de rescumperare pemonorale prin așă se convocă aceste pretențiuni pans celu multu la **31 Augustu 1875** inclusive, spre incungurarea urmariiloru de dreptu amintite mai susu sub punctulu 1-mu, a la insinuat'ă, și în casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare în protocoalu funduare, șeu dreptulu recastigatu prin calea legale spre străpunere în acelu; er' în casulu b) dreptulu de rescumperare pemonorale, ce li se curvine inca, spre însemnare în protocoalu funduare a-lu legitimu cu documinte autentice.

3. Asemeni tote persoane, cari pe bunurile necuprinsu în protocoale, șeu și-au castigatu dreptu de prioritate, pemu, scrierile, au alte drepturi prin instabulari, însemnati și adnotati, ori consocieri pemonorale judiciari, șeu pana la **1-a Ianuaru 1875** inca și v'ro castigă, se convocă, aceste drepturi din scopulu inscrieriloru loru în foii' sardiniloru corporariu funduare pana celu multu **31 Decembre 1875** inclusive cu atatu maișgură a la insinuat'ă, cu catu din contra dreptulu prioritatei castigata mai înainte și-lu voru perde; precand'ă din contra fecundu însinure la timpul covenitu, dreptulu de antietaște castigatu pana la **1-a Ianuaru 1875** va remane în valoare factu și cu acei castigatori și creditoru ipotecari noui, cari au castigatu dreptu de proprietate șeu de pemu după d'au acum menționati.

4. Acele pretențiuni, cari se basidia pe deobligamintele urbariale, șeu alte referințe de așa natura, regulate prin patentu d'au 21 Ianu 1854 etata în foii' de legi imperiale, buca'ă IV. nr. 141 suntu eșășă dela protractare edictale spre însinure și demonstrare, precum și dela pertractare obișnuite în urm'ă edicteloru dela deosebire, fia acele în protocoale de localisare prenotate, ori ba.

5. Termeni edictali precisiți în alțieli precedenti, nu admittu neci prorogare, neci justificare ori însoire de procesu.

6. Publicatele protocoale funduare se voru consideră și conducute dela **1-a Ianuaru 1875** începudu că carti funduare conformu §. 321 din codicele civile generale; deci începudu dela diu'ă menționată, drepturi noue de proprietate, ipoteci ori alte drepturi reali asupr'ă bunuriloru necuprinsu în elu, se voru polu castigă și transferi asupr'ă altor'ă, precum și a se sterge prin instabularile legale în acele carti, foră de a derogă inse pretenșiuniloru asupr'ă aceluor bunuri necuprinsu mai înainte castigate, insinuat'ă și legitimize în terminulu edictale.

7. Prescripțiile, după cari voru ar' de a se îndreptă partiă și judecatoriile la implectare și eșăcătarea treblor și afaceriloru oficiale, însemnate în acelu edictu, suntu cuprinsu în procedur'ă

transilvana pentru cartile funduare, emisa cu ordinatiunile ministerului de justitie dtdo 5 Februar. 1870 (Arhivulu ordinatiunilor, anulul 1870 fascicla 1 si II).

8. Aceti creditori, cari prin ore-care transcriere ar suferi stricatura cu privire la prioritatea pretensiunilor loro transcrise sau transcriere, esepuional si facta cu un'a a trei' persoana le pota realisa inca in siese luni dupa termenul desputu in punctulu 8. — Adoca pans la **Avntulu lunel Iulu 1875**, referenca-se acete esceptiuni la validitatea pretensiunilor, la incetarea, ori prioritata loro. — Dups decurgerea acestui terminu, facta cu o trei' persoana nu se vor mai pota realisa asemenea esceptiuni.

8. Judecatoriile indicate sub II in afascerile loro vora intrebuinta sigiliulu judecatoriei respective.

Clusiu, 13 Noembrie 1874.

Directiunea r. u. de carti funduare pentru Transilvania.

La carturarii poporului romanu.

Temel'ia ori carul semu e poporulu. A Ialtu poporulu, este a ialtu inu-si nemulu. Avntulu poporulu in luminare, e avntulu nemului intregu.

Trebe der' se tindema toti la desceptarea si poleirea poporului nostru.

Unu midiolocu puternicu spre acestu scopu este si literatur'a.

Alte nemuri au o bogata literatur'a populara: noi inu s'avema decatu pre puine scrieri de acestu felu.

Asia der' trebeu se damu si poporulu nostru ce-va de cetiu.

Der' elu nu cetese, — mi se va raspunde din unele parti.

Ea nu sum de parerea aceti'a. Toti cei ce amu vedutu, ca cu ce iubine cetese hieranlu nostru „Alessandria” si alte scrieri populare, din cele puine cate avema, — amu avutu priegiuila a ne convinge, ca elu ar' celi bucurosu, de cumva ar' at'e ce!

N'avemu carti si foli pentru poporu, compuse dups priosepar si placulu sau si scrie in limba lui neeschimosa. E'a pentru ce nu cetese ala!

Acosta convingere adena e indemnul gandirii mele, de mai multi ani. Si inca de atunci mi-amu propusu se concurga si eu o poterie mele slabe, de a pota da poporulu nostru ce-va de cetiu.

Incuragiatu de mai multi barbati vrednici de recunoscinta, eta vinu der' a ve lascintu, ca la anulul noi vom scoti pentru poporulu romanu o foita cu numire:

„Siedistorea.”

care va est' odata pe luna, totu-deupa in prima, si va costu pe anulul intregu numai 1 fl.

Foiti's mes, ferindu-se de politica, va cuprinde de tote, ce dups parerea mea poporulu va ceti cu placere: balade, doine si bore, povesti, intimpiari, invetistura, anecdote, ciumenture si alele. Scopulu meu de frunte este a o laltu castu mai multu in poporu, ca-ci printi'ns'a se va desvolta gustulu de cetire, si astfelu va face locu si altoru scrieri.

Eta vinu'ti's mes. Acuma, iubiti carturari ai poporulu nostru, e roandul d-vostra.

Me rogu der' de toti pretiiti, notari si invetistatori buni si adeverati ai poporulu nostru, se binevoiesca a introduce foiti'a acesti' in poporu. Suntu multe stae romanesi si in ele multi pligari cari acu carti, si cari voru jerti bucurosu 1 fl. pe ana pentru ca si ei, seu prunciu loro, cari ambla la scola, se siba o foia romanesta.

Inca odata me rogu de toti iubitori de inaintare poporulu nostru, se spriginosca acosta intreprinderu! La inietmarea ei nu me indana castigulu, ca-ci cu pretulu de 1 fl. pe unu anu intregu de asia ce-va nici vorba nu pota se fia. Singurulu scopu ala meu e desceptarea si luminarea poporulu.

Banii se se tramita inainte, pe unu anu intregu; in rate nu se pote primi.

Budapesta 4 Decembrie 1874.

Iosif vulcanu.

Noutati diverse.

(— Dispusetiuni pentru nou'a alere de deputati.) Nou'a alere electorale s'a sanctionatu si publicata, si in arma aceti'a ministrulu afascerilor interne prin scriere circularu catre toti prefectii de districte a ordonat, ca comiteele centrali se sa constituia in dilele dela 15 pana la 22 Decembre a. c. avendu apoi a procede numai decatu la compunerea consensatiunilor electorali.

(Censura.) In 26 Noembrie a. c. Ludovic Ciato notariu la tribunalulu regescu din Turd'a a depusu esamenule de advocatu inaintea tabeli regesci din Muresiu-Osiorheiu cu succenule celu mai stralucitu si cu generalu multumire a totoruru ascultatorilor. Ar' fi de doritu, ca acestu barbatu, de si teneru, necunoscutu totusi si pana acu publiculu romanu pentru talentulu si zelulu seu nationalu, se incepa una cariera mai independenta, pre carea se pota lucra liberu in folosulu natiunei, pre carea se pota lucra de tare o iubesc'a.

(Catoria naturalu) pentru prunci scoli poporali, intocmita dups procedura sineticu de Orosina Anca, invet' si directoru la scoli's norm. principale in Nasedu, partea 1 Zoologi'a a estu in a 2 editiuna, acomodata intelegerii prunciilor. Se ada de vandare la autoru in Nasedu, apoi la librari' lui Jalin Spreer si Krafft in Sibiu si la librari' lui Schnell et Comp. in Bistrita. — Pretiulu de bolta e 30 cr., er' cu reopere postale 36 cruceri. —

(Detoria publica a Romaniei.) Sub acestu titlu cetim in „Curierulu din Bucuresci” unu comunicatu dups „cur. financiaru”, care ne comunica in cifre autentice starea Romaniei cu imprumutele contractate. In mai putinu de dicec ani, Roman'i'a a contractatu imprumuturi in sum'a totala de 282.571,967 lei, cari s'au necesitatiu pentru diferite lucrari publice adoca: pentru construirea poduriloru de feru a calei ferate Bucuresci-Giurgiu si Iasi-Ungheii, apoi-pentru despagubirea elacsi si alteli, si in fine pentru acoperirea datorii flotante, care se urea la cifra de circa 100 milioane, de lei. Din sum'a susu arata de 282.571,967 lei s'au ardebitu pans asidu 72.303,610 lei prin amortisatiune; mai remane der' de amortisatu 210.268,256 lei, pentru care s'a trecutu in bugetulu statulu o anuitate de 33.283,202 lei. Imprumuturile in numero de optu suntu cele urmatiorie: 1) Imprumutulu Stern-Broder, contractatu in luna Augustu 1864 in valorea nominala de 22.889,437 lei cu 7% din care s'a amortisatu deja 5.474,436 lei si care va fi achitatu cu totul in luna Februarie 1888. — 2) Imprumutulu pentru poduri de feru contractatu in Februarie 1864 in valorea nominala de 12.207,284 lei cu 8% din care s'a amortisatu deja 5.431,855 lei si care va fi achitatu cu totul in luna Decembrie 1880. — 3) Imprumutulu pentru calea ferate Bucuresci-Giurgiu, contractatu in luna Septembrie 1875 in valore de 10.975,122 lei cu 7% din care s'a amortisatu 7.282,678 lei, si care va fi achitatu in luna Octombrie 1876. — 4) Imprumutulu Oppenheim & Comp., contractatu in luna Octombrie 1866 in valore nominala de 31.610,500 lei cu 8% din care s'a amortisatu 5.522,000 lei si care va fi achitatu la Noembrie 1889. — 5) Obligatiunile domeniule, emise in luna Iulie 1871 in valore nominala de 78 milioane de lei cu 8%, din cari s'au amortisatu deja 5.713,000 lei si cari voru fi achitate la luna Iuliu 1891. — 6) Imprumutulu pentru calea ferate Iasi-Ungheii, contractatu la Iulin anulul 1872 in valore de 3.770,250 lei cu 8% din care s'au amortisatu deja 408,414 lei, si cari voru fi achitate in luna Iuliu 1886. — 7) Obligatiunile rurale, emise in luna Aprilie 1865 cu 10% si in valore nominala de lei 106.299,407, din cari s'au amortisatu pans acum lei 42.420,326 si a caroru achitare se va efectua in luna Aprilie 1880. — 8) Bonurile de tesanu emise in luna Iuniu 1874 cu 10% in valore nominala de lei 1.700,000 a caroru scadentiua va fi in luna Iuniu 1875.

Patimasii de surpatura

ada in alif'a de surpatura a lui **Gottlieb Sturzenegger** in Hertsau (Elvet'a) unu midiolocu de vindicare surprindetoriu. Longa in-formarea de alu intrebuinta se ada alatorate numerose atestatu si multamiri. Se trage in oia a 3 fl. 20 cr. m. a statu prin G. Sturzenegger, catu si prin J. Pecher, apotecariu la Maria Hill in Temisiora. 3—8

Nr. 5787/V. C. 1874.

2—3

Publicatiune.

Domnulu comite supremu ala comitatului Turd'ii a convocatu consiliulu municipalu per diu'a de 22 Decembre a. c. in opidulu Turd'a, cu care o casuane se va compune conspectulu membriloru consiliului, noui alesu, si se va alege conformu §-ulu 126 a art. de lege XXXVIII din anulul 1868, se-nalulu scoliescu comitatensu.

Ceoa ce prin aceti'a am onora a aduce la cunoscintia totoruru membriloru consiliului, cari locu escu afara de comitatu. —

Vice-comiteele comitatului Turd'ii.

Turd'a in 1-a Decembre 1874. —

Alesiu Miksa m/p.,
vice-comite.

„ALBINA“

Institutu de creditu si economii

in Sibiu

primesa depuneri de capitale spre fructificarea:

a) prelunga anuntierea ridicarii in sensulu stateteloru, cu 6% Interese;

b) sub conditiune, de a se anontia institutiulu ridicarea depuneri la trei luni inainte, cu 6 1/2 %;

c) sub conditiune, de a se anontia institutiulu ridicarea depuneri la siesse luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunutori are a se declara in diu'a depuneri; ca-ci alticum indoparea se va privi ca urmata sub conditiunea a)

Interesele incepu cu diu'a, care urmeza dups diu'a depuneri si incepu cu diu'a premergatoria dile, in care se ridica depunere, cu acelu adaus inu, ca numai dela aole capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putinu 15 zile.

Depunitori tramise prin posta se resolve totu-deupa in diu'a primirei prin spedarea libelulu la adress'a depunutori.

Sibiu, 25 Noembrie 1874.

3—4 Directiunea institutiulu.

Cursurile

la bursa in 11 Dec. 1874 asta asa:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 . 89	„
Angaburg	—	—	105 . 80	„
Londonu	—	—	110 . 55	„
Imprumutulu nationalu	—	—	75 .	„
Obligatiunile metalice vechi de 5%	—	—	69 . 85	„
Obligatiunile rurale ungare	—	—	77 . 50	„
—	—	—	76 . 75	„
—	—	—	75 . 60	„
—	—	—	80 .	„
Actiunile bancosi	—	—	996 .	„
—	—	—	237 . 25	„